

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 - Otázky k polostrukturovanému rozhovoru

Příloha č. 2 - Ukázka rozhovoru s respondentkou

Příloha č. 1 - Otázky k polostrukturovanému rozhovoru

Zkušenost pedagoga/asistenta s výukou žáka s odlišným mateřským jazykem

1. Kolik let trvá vaše učitelská praxe? Měl/a jste již nějaké takové žáky v minulosti?
2. Kolik máte ve třídě žáků s odlišným mateřským jazykem? V jakém jsou ročníku a z jaké jsou země?
3. Jaká je znalost češtiny těchto žáků v mluvené a psané formě?
4. V čem mají tito žáci obtíže? Jak se liší od českého žáka?

Začlenění žáka do školy a kolektivu

1. Co je podle vás to, co pomáhá k integraci žáků do školy a třídy?
2. Co naopak integraci znesnadňuje?
3. Absolvoval/a jste nějaké kurzy, které by vám pomohly při práci s těmito žáky?
4. Jaký je váš osvědčený způsob práce s těmito žáky při výuce? Využíváte nějaké pomůcky?
5. Myslíte si, že přítomnost žáka ovlivnila atmosféru třídy? Jak spolu žáci s OMJ a čeští žáci vycházejí?
6. Stalo se někdy, že se tito žáci neshodli s ostatními žáky ve třídě? Jak jste řešil/a takovou situaci?
7. Nabízíte jim nějaké aktivity, které by napomohli jejich integraci do školy a třídy? Jaké to jsou aktivity? (Kurzy češtiny, atd.)
8. Co myslíte, že by pomohlo ke snadnější integraci žáka? (Možnost mít asistenta pedagoga ve třídě, atd.)
9. Jak tyto žáky hodnotíte?

Spolupráce s rodiči žáka s odlišným mateřským jazykem

1. Jste v kontaktu s rodiči žáka?
2. Jak probíhá komunikace s rodiči? (Docházejí do školy? Zajímají se o výuku?)

Příloha č. 2 – Ukázka polostrukturovaného rozhovoru

Kolik let trvá vaše učitelská praxe? Měla jste již nějaké takové žáky v minulosti?

Učím 3 roky. Ano, učila jsem kluka z Ruska, který byl ve 4. třídě.

Kolik máte ve třídě žáků s odlišným mateřským jazykem? V jakém jsou ročníku a z jaké pocházejí země?

Mám dva žáky, kteří jsou ve 4. ročníku a pocházejí z Ruska a Ukrajiny.

Jaká je znalost češtiny těchto žáků?

Hovoří plynule, ale s přízvukem.

V čem mají tito žáci obtíže? Jak se liší od českého žáka?

Mají problém se skloňováním, občas si nevybavují slovíčka.

Co podle vás usnadňuje integraci dětí s odlišným mateřským jazykem do třídy?

První mě napadne to, že komunikují se svými vrstevníky. To jim podle mě dává úplně nejvíc. To jim dává největší slovní zásobu a nemají žádný stres z toho, že mluví s kamarády a s učitelem.

Co naopak podle vás integraci znesnadňuje?

Myslím si, že učitelky, které někdy nedávají prostor k tomu, aby se to dítě vyjádřilo, ale konkrétně mě nic nenapadá. Možná, že ještě rodiče, kteří mají starosti s českým jazykem a prostě používají ty slova špatně a děti to používají stejně špatně. Když přijde maminka a mluví se mnou, tak já jí mám problém rozumět. Ještě hrozně rychle mluví, takže mně samotný to dá práci. Snaží se mluvit česky, ale ta holčička je pak vlastně úplně zmatená. Ty slova zná, ale používá je špatně, neskloňuje, a tak.

Takže byste řekla, že bariérou při integraci je rodina?

Ano

Vy jste absolvovala nějaké kurzy, abyste věděla, jak s těmi žáky pracovat? Byly vám třeba nějaké nabídnuty?

Dělám si to, jak chci. Žádný kurzy mi nabídnuté nebyly, ale na té malé škole to tak беру, že ani žádné kurzy nebudou. Myslím si, že na větších školách se tím zaobírají víc.

A jak s takovými žáky pracujete?

Já to dělám ve všech předmětech intuitivně. Snažím se jim vysvětlit, když použijí nějaký to slovo špatně, jak to říct. Spolužáci se k tomu také vždycky vyjádří a řeknou, jak na to správně, ale žádnou metodiku prostudovanou nemám. Přišlo nám několik nabídek na nějaké školení, ale bohužel těch se já účastnit nemůžu.

Používáte nějaké speciální metody při práci s touto holčičkou ve třídě? Co používáte, aby to zjednodušilo tu práci s ní?

Tam je největší problém v tom, že neumí použít správně slovíčka, ale ty slovíčka znají. Takže potom řeknou něco, čemu se ostatní smějous, protože to prostě působí vtipně. Třeba když to slovo řeknou v základním tvaru v infinitivu. Místo „on dělá“ říkají „dělat“, a tak.

Takže pro ni nemáte žádné speciální pomůcky, jako knížky, obrázky, a tak?

Ne, knížky mám akorát logopedický.

A myslíte si, že by nějaké další pomůcky byly potřeba, nebo to zvládáte tak, jak jste si to sama nastavila?

Myslím si, že svoje předměty zvládám, ale myslím si, že čeština bude veliký problém, až třeba holčička půjde do 6. třídy na velkou školu. Pokud bych učila češtinu, tak bych i něco sháněla, protože bych jí nenechala se v tom takhle plácet. No a nejlíp jí jde angličtina, paradoxně. V té je fakt jako skvělá a i výslovnost jí jde, ale prostě čeština jí nejde.

Ještě mě napadá zpětně k těm způsobům práce s žáky, nezkoušíte třeba tu žákyni dávat do lavice s žáky, o kterých víte, že jí pomůžou?

Holčičku mám vepředu, abych jí všechno mohla vysvětlit a když teda něčemu nerozumí, tak jí mám hned u sebe, takže vidím, co má špatně a dovysvětlím jí to. Je fakt, že má problém v maticе, ale se slovními úlohami. Má problém s tím, že neporozumí zadání té slovní úlohy.

Ale pak je schopná to vypočítat?

Je schopná to vypočítat, to jí pálí, ale prostě se nezeptá a začne počítat a má to blbě. Já to vidím, když jí mám u sebe a řeknu jí „ale ty máš počítat tohle, přečti si pozorně to zadání“ a ona si ho přečte a už tomu rozumí. Mám spíše zvýšenou pozornost vůči ní.

Jak to, že ta holčička neumí dobře češtinu, ovlivňuje integraci do třídy? Má to nějaký vliv na atmosféru ve třídě?

Tam je zajímavý to, že její maminka je hodně bohatá, takže školu tak jako sponzoruje. Kupuje nám pomůcky, kostýmy na různá vystoupení a ty děti si taky tak trochu kupuje. I ta holčička, protože když má holčička narozeniny, jsou všechny děti pozvané k nim domů na oslavu. Všichni dostanou dort a další sladkosti a tak, takže jí všichni přijímají dobře. Myslím si, že kdyby to takhle nebylo, tak by byla trošku outsider. Funguje dobře s těmi holkami, prostě jsou dobrá parta, takže to je v pohodě.

Stalo se vám někdy, že byl nějaký problém mezi žáky ve třídě a mezi tou holčičkou z Ukrajiny nebo z Ruska, tím, že neumí tolik česky?

Mmm. Napadá mě to, že možná ty holčičkou jsou takový citlivější. Pravděpodobně kvůli tomu, že se necítí stoprocentně dobře kvůli té jazykové bariéře. Takže možná kvůli tomu, že

jsou takový citlivý, tak jim někdo řekne „ježiš, proč zase brečíš“ a vlastně jim stačí strašně málo, aby byly smutný. Třeba děti řeknou větu, kterou kdyby řekly komukoliv jinému, tak se nic nestane a oni si to vezmou tak jako blíž.

Jak tyto žáky hodnotíte, dáváte jim nějaké úlevy?

Spíš jim dávám náповědu, asi víc než úlevy. Hodnotím je stejně, to by mi ty ostatní neodpustili totiž. Oni nemají žádný papír, že bych je měla hodnotit jinak. Takže je hodnotím stejně, ale radím jim třeba u těch úloh. Radím jim třeba, když je tam nějaký chyták, že tam třeba něco nepatří nebo patří, tak jim řeknu, ať si na to dají pozor.

Nabízíte žákům nějaké aktivity, které by zjednodušily jejich integraci? (ČDJ, doučování, apod.)

Máme kroužek dyslektika a logopedický kroužek, kam můžou samozřejmě chodit, ale těch mých žákyň se to netýká. Myslím si, že je maminka vozí na kroužek v Kladně.

A oni tam nechtějí chodit?

Mmm, myslím si, že nechtějí, protože tam chodí ty děti dys a jsou většinou mladší. Takže se jim zařídil tenhle kroužek na Kladně, kam mohou chodit děti cizinců, ale je pouze jeden a kapacita je omezená, ale ten první semestr tam určitě dojížděli, teď si nejsem jistá.

Ještě mě napadá, jestli se v hodinách zaměřujete i na jejich kulturu?

Jojo, to se vždycky ptám, aby nám řekli, jak slaví Vánoce. Ostatní děti to vždycky zajímá, což je dobrý, že je nechají mluvit. Víceméně ta Ukrajinka říká, že to mají podobně. Ta druhá holčina Vánoce neslaví, protože slaví až Nový rok.

Takže vidíte, že když máte zájem o tu jejich kulturu, že jsou rády a chytí se víc?

Taky místo cukroví nám tahle holčička přinesla nějaký sušenky jejich, tak půlka třídy si na tom málem vylámala zuby, včetně mě, ale měla radost, že mohla přinést něco od nich.

Co myslíte, že by pomohlo ke snadnější integraci žáka?

Kroužek češtiny, to by bylo skvělý, je tam ale 4 nebo 5 žáků na škole a kdo by to zaplatil. Kdo by kroužek učil, když je nás tam pět a půl. Pak taky kdyby žáci chodili například místo angličtiny do jiných hodin češtiny, třeba do nižších ročníků. To kdyby fungovalo, tak by to bylo super. Určitě by pomohly různé interaktivní programy. A kdyby rodiče měli možnost někam chodit, protože když vidím rodiče, jak mluví, tak je jasný, že ty děti nemohou mluvit líp, protože ten přízvuk ty děti chytí od nich.

Dá se s rodiči domluvit na spolupráci?

Jo víceméně se všema je to v pohodě. Jsou trošku zvláštní, protože jsou odjinud a ta komunikace s nimi je trošku jiná, ale třeba ti Ukrajinci jsou takoví srdečnější, že jsou fakt

takoví... ta maminka kolikrát přijde odpoledne do školy a ptá se „jak to jde a mám něco doma vylepšit?“ Druhý den přijde holčička připravená a všechno umí.

Mluvíte spolu česky?

Jo. Myslím si ale, že by byl zajímavý nějaký kroužek, na kterém by se podíleli ti spolužáci nebo nějaký dobrovolníci děti, třeba v rámci družiny, kdyby byl na to prostor a že by se mohly učit vzájemně. Měli by čas si povídat spolu.

Napadá vás něco, co jsme v rozhovoru neprobrali?

Asi to, že těch cizinců je víc a víc a chtělo by to víc propracovat ten systém, protože naše škola se v tom dost plácá a to máme těch dětí pár a nedovedu si představit velké školy, kde mají třeba dvacet takových dětí.

Děkuji za rozhovor.